EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 10.5.2007
KOM(2007) 244 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

SKATINTI KARTŲ SOLIDARUMĄ

TURINYS

1. Įžanga 3

2. Šeiminio gyvenimo rėmimo viešosios politikos kryptys: užimtumo ir lygių galimybių skatinimo reikšmė 3

2.1. Bendrosios valstybių narių įsipareigojimo atnaujinti šeimos politikos kryptis tendencijos 3

2.2. Užimtumo ir lygių galimybių skatinimo reikšmė 4

2.3. Europos Sąjungos užimtumo ir lygių galimybių politikos įtaka šeiminio gyvenimo kokybei 5

2.4. Lisabonos strategija – skatinimo derinti profesinį, šeiminį ir asmeninį gyvenimą pagrindas 6

3. Europos aljansas už šeimas 7

3.1. Dalijimosi gerąja patirtimi ir tyrimų rezultatais sisteminimo pagrindas 7

3.2. Europos struktūrinių fondų naudojimas 8

4. Išvados 8

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13

Difference of employment rate for women with and without children 14

Provision of childcare in European countries in 2005 15

Social protection benefits targeted at family support in the EU 16

Preferences for family measures 16

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

1. ĮŽANGA

2005 m. kovo mėn. žaliąja knyga apie demografijos problemas Komisija pradėjo diskusijas dėl būtinybės didinti kartų solidarumą. 2006 m. spalio 12 d. komunikate dėl Europos demografijos ateities[1] ji pabrėžė, kad Europos Sąjungos valstybės narės turi skatinti demografinį atsinaujinimą savo veiksmus siedamos su atnaujinta Lisabonos strategija, skirta ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui, ir tęsdamos lyčių lygybės politiką. Gerindamos šeiminio gyvenimo sąlygas, visų pirma sudarydamos sąlygas derinti profesinę veiklą ir asmeninį gyvenimą, valstybės narės galėtų padėti europiečiams įgyvendinti norą turėti vaikų (žr. 2 priedą).

Europoje prasidėję debatai dėl visuomenės senėjimo dar labiau sustiprino šį aspektą. Paaiškėjo, kad Europos visuomenės pusiausvyra grindžiama sudėtingesniu nei anksčiau kartų solidarumu: suaugę jauni žmonės ilgiau gyvena pas tėvus, o šiems savo ruožtu vis dažniau tenka remti vyresnio amžiaus priklausomus asmenis[2]. Dėl to našta visų pirma tenka jauno ar vidutinio amžiaus kartai, daugiausia moterims. Lyčių lygybė, o plačiau – lygios galimybės, yra pagrindinė naujo kartų solidarumo kūrimo sąlyga.

Todėl nors valstybės narės turi išimtinę kompetenciją šeimos politikos srityje, Europos Sąjunga gali netiesiogiai prisidėti prie jos atnaujinimo ir sėkmingo įgyvendinimo, visų pirma remdamasi Lisabonos strategija, kurioje pabrėžiamas moterų dalyvavimas darbo rinkoje, profesinio, šeiminio ir asmeninio gyvenimo derinimo plėtojimas bei jaunimo užimtumas bei įtrauktis.

Atsižvelgdama į tai, Komisija palankai priima Europos aljanso už šeimas iniciatyvą, paskelbtą pavasario Europos Vadovų Taryboje. Šis komunikatas pradedamas nuo naujausių nacionalinių šeiminio gyvenimo rėmimo politikos krypčių raidos aprašymo, vėliau aptariama Lisabonos strategijos įtaka šiai raidai (2 dalis) ir galiausiai siūlomos priemonės, kuriomis būtų sudarytos sąlygos Europos aljansui vystytis kaip tyrimų ir mainų pagrindui (3 dalis). Šis komunikatas yra pirmasis žingsnis Europos mastu sprendžiant dėl demografinių pokyčių kylančias problemas.

2. ŠEIMINIO GYVENIMO RĖMIMO VIEŠOSIOS POLITIKOS KRYPTYS: UŽIMTUMO IR LYGIŲ GALIMYBIŲ SKATINIMO REIKŠMĖ

Valstybės narės įsipareigojo atnaujinti šeiminio gyvenimo rėmimo politikos kryptis, kad būtų atsižvelgta į visuomenės senėjimą, gyvenimo sąlygų raidą ir didėjančią šeiminių ryšių įvairovę[3]. Nors valstybės narės išlieka atsakingos už šeimos politiką, Europos Sąjungos politika užimtumo ir lygių galimybių srityse vis dėlto turi didelę įtaką šeiminio gyvenimo kokybei.

2.1. Bendrosios valstybių narių įsipareigojimo atnaujinti šeimos politikos kryptis tendencijos

Remiantis Europos stebėsenos priemonėmis, pvz., MISSOC, nustatyta, kad Europos Sąjungos šalyse yra trys pagrindiniai šeiminio gyvenimo rėmimo politikos krypčių aspektai:

---

1 COM(2006) 571. Europos demografijos ateitis: iššūkį paversti galimybe.

2 Pirmoji 2003 m. Europos apklausa apie gyvenimo kokybę. Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas.

3 Soacialinės padėties ataskaita 2005/6.

– su šeima susijusių tiesioginių ir netiesioginių išlaidų kompensavimas (išmokos ar mokesčių lengvatos, susijusios su vaikų ar priklausomų asmenų priežiūra);

– mažų vaikų auklėjimo ir priežiūros, vyresnių vaikų priežiūros ir auklėjimo pagalbos tėvams paslaugos, ir vis dažnesnės paslaugos priklausomiems asmenims senėjančioje visuomenėje;

– užimtumo bei darbo sąlygų planavimas (tinkamas darbo laiko ir atostogų derinimas) ir galimybių naudotis vietos lygmens paslaugomis sudarymas.

Valstybėse narėse šie trys aspektai plėtojami labai skirtingai. Taigi išlaidos šeimos išmokoms ir vaikų priežiūros paslaugoms 25 ES valstybėse narėse vidutiniškai yra 2,1 % BVP[4], tačiau skirtingose šalyse gali svyruoti nuo 0,7 % iki 3,9 %; pietų Europos šalyse šis lygis yra žemesnis, todėl šeimoje ypač reikalingas didelis solidarumas, o šiaurinėse ir žemininės dalies šalyse – didesnis.

Tačiau atsižvelgdamos į sparčiai plėtojamą socialinę ir kultūrinę aplinką, valstybės narės ėmėsi peržiūrėti politiką trimis kryptimis:

– nuo šiol šeimos politikos sritys priklauso valdžios veiksmų, kuriais daroma įtaka šeimų padėčiai, visumą, o tai visų pirma jaunimo švietimo, socialinės ir profesinės įtraukties, užimtumo, būsto, transporto bei sveikatos politikos kryptys ir, žinoma, civilinė teisė, kuria reglamentuojamos šeimos narių pareigos;

– kinta ir veiklos metodai – veiksmų įgyvendinimas decentralizuojamas, teisės ir išmokos nustatomos individualiai, išlaidos skiriamos didinti akstinui dirbti bei užtikrinti tvarų skurdo mažinimą. Vienas iš šios krypties rezultatų – būtent su šeima susijusių išvestinių teisių atsisakymas ir asmens teisių socialinės apsaugos sistemose skatinimas. Šios sistemos taip pat keičiamos, kad moterims, kurių profesinės veiklos dalis kadaise buvo maža, nebūtų sudaromos blogos sąlygos ir kad taip būtų išvengta dar didesnio skurdo, labiausiai paveikiančio vyresnės kartos moteris[5];

– galiausiai, šeimos politika vis labiau atsižvelgiama į siekių ir praktikos kaitą, susijusią su atitinkamu vyrų ir moterų vaidmeniu visuomenėje, t. y. moterys be didesnių pertraukų dalyvauja darbo rinkoje, o vyrai dažniau užsiima šeimos reikalais ir namų ūkiu; taip skatinant moterų ekonominę autonomiją prisidedama prie vyrų ir moterų lygybės.

Europiečiai, kurie išlieka glaudžiai susiję su šeiminiu gyvenimu, palankai priima tokius pokyčius[6]. Roberto Boscho fondo 1999–2003 m. dvylikoje šalių atliktas tyrimas rodo, kad jie visų pirma pageidauja didesnės kolektyvinės vaikų ir priklausomų asmenų, pirmiausia vyresnio amžiaus asmenų, priežiūros paslaugų pasiūlos (žr. 7 priedą).

2.2. Užimtumo ir lygių galimybių skatinimo reikšmė

Dažnai kyla klausimas, ar žinoma, kokios šeimos politikos kryptys yra pačios veiksmingiausios. Atsakant į šį klausimą reikia atsižvelgti į tikslų, kuriuos Europos šalys priskiria šioms politikos kryptims, įvairovę. Kai kuriose šalyse siekiama didinti gimstamumą

---

4 Į išlaidų šeimoms duomenis neįtrauktos mokesčių lengvatos, mokymo (visų pirma ikimokyklinio) išlaidos ir kitos priemonės, skirtų padėti šeimoms arba jų naštai palegvinti (būstas, socialinė įtrauktis ir pan.).

5 1998 m. TDB ataskaita apie moteris ir socialinę apsaugą.

6 Eurobarometras Nr. 273 „Europos socialinė tikrovė“: šeiminis gyvenimas yra viena vertybių, kurią europiečiai mini pirmiausia apklausose apie gerovę.

padedant poroms įgyvendinti šeimos planus. Kitose parama šeimos gyvenimui pasireiškia bendrais planais skatinti piliečių gerovę suteikiant lygias galimybes. Dar kitų pagrindinis tikslas – kova su kai kurių šeimų skurdu ir pajamų nelygybės mažinimu. Galiausiai regionų valdžia ar savivaldybės (dažniausiai) siekia sukurti šeiminiam gyvenimui palankią aplinką, suvokiamą kaip patrauklumo veiksnį siekiant pritraukti ar išlaikyti kvalifikuotą darbo jėgą.

Vis dėlto empirinis palyginimas rodo, kad šalyse, įgyvendinusiose bendrąją vyrų ir moterų lygybės skatinimo politiką, sukūrusiose integruotas paslaugų pasiūlos ir individualių teisių į tėvystės atostogas sistemas vyrams ir moterims, investavusiose į vaikų priežiūros paslaugų kokybę[7] ir sudariusiose lankstesnes darbo laiko organizavimo sąlygas, apskritai yra aukštesnis gimstamumo ir moterų užimtumo lygis. Šios įvairių subjektų remiamos iniciatyvos valstybėse narėse jungia vyriausybes, teritorines bendrijas, socialinius partnerius, kartais jos yra įtraukiamos į įmonių socialinės atsakomybės veiksmus, yra siejamos su asociacijomis ir pilietinės visuomenės organizacijomis.

Skandinavijos šalyse moterų užimtumas yra pats didžiausias – daugiau nei 80 % Švedijos ir Danijos 25–54 metų moterų dirba (o mažiausia dirbančių moterų dalis yra Vidužemio jūros šalyse). Gimstamumo rodikliai taip pat yra aukštesni už vidurkį tose šalyse, kurios anksti išplėtojo profesinio ir šeiminio gyvenimo derinimo politiką sudarydamos palankias sąlygas vyrų ir moterų lygybei.

Priemonėmis, kuriomis siekiama geriau derinti profesinį gyvenimą su šeiminiu ir asmeniniu gyvenimu, moterims sudaroma galimybė išvengti būtinybės rinktis arba profesinę karjerą, arba šeiminio gyvenimo kokybę – taip padedama įgyvendinti šeimos planus ir skatinamas moterų užimtumas. Vyrų ir moterų atlyginimų skirtumų mažinimas taip pat atlieka svarbų vaidmenį skatinant teisingiau dalytis atsakomybe už šeimą ir namų ūkį.

2.3. Europos Sąjungos užimtumo ir lygių galimybių politikos įtaka šeiminio gyvenimo kokybei

Šeimos politika priklauso išimtinei valstybių narių kompetencijai. Tačiau Europos Sąjunga visada stengėsi atsižvelgti į savo politikos krypčių poveikį šeiminiams ryšiams ir kiekvienos šeimos narių gyvenimo kokybei. Nuo šiol Lisabonos strategija suteikia pagrindą atnaujinti šeimos politikos kryptis skatinant lygias galimybes ir visų pirma tobulinant profesinio, šeiminio ir asmeninio gyvenimo derinimą; taip moterys skatinamos dalyvauti darbo rinkoje.

Į šeiminio gyvenimo poreikius ir su tuo susijusias teises Bendrijos teisėje atsižvelgiama jau seniai. Įgyvendinant Bendrijos laisvo asmenų ir darbuotojų judėjimo Europoje teisę reikėjo suderinti įstatymines socialinės apsaugos (kuri apima ir išmokas šeimoms) sistemas[8] ir suteikti teisę darbuotojų šeimoms gyventi kartu Europos Sąjungoje, įskaitant ir imigrantus iš trečiųjų šalių, taip pat suteikti teises jų sutuoktiniams ir vaikams[9]. Šiek tiek vėliau Europos Sąjungą susirūpinimą vaikais išreiškė įvesdama priemones, kuriomis siekiama užtikrinti vaiko teises į šeimą ir apsaugą[10] (visų pirma tai teisės į atvaizdo apsaugą, apsaugos nuo smurto prieš vaikus programas, priemonės, kuriomis jiems sudaroma saugi aplinka ir pan.).

---

7 EPBO darbai mažų vaikų švietimo ir mokymo srityje rodo, kad struktūrų, kuriose sujungiama priežiūra ir mokymas, plėtra tampa būtinybe ne tik dėl jų įtakos šeimos ir profesinio gyvenimo derinimui, nes jis sudaro galimybę nuo pat mažų dienų kovoti su atskirtimi ir skatinti žmogiškojo kapitalo formavimąsi.

8 COM(2002) 694 Komisijos komunikatas – Laisvas darbuotojų judėjimas: visapusiškai pasinaudoti privalumais ir galimybėmis.

9 Tarybos direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą. Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje.

10 COM(2006) 367. Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo.

Kad būtų užtikrintos lygios moterų ir vyrų galimybes dalyvauti darbo rinkoje, Europos užimtumo politikos pagrindiniu uždaviniu tapo šeiminio, asmeninio ir profesinio gyvenimo derinimas. Nuo 1992 m. Bendrijos teisynas papildytas nėščių darbuotojų apsaugos ir motinystės atostogų nustatymo teisiniu pagrindu[11]. Vienas iš pirmųjų Europos socialinio dialogo rezultatų buvo teisės į tėvystės atostogas atsiradimas[12]. Moterų ekonominei nepriklausomybei bei vyrų ir moterų lygybei užtikrinti būtina derinimo reikšmė aptariama Komisijos gairėse dėl moterų ir vyrų lygybės 2006–2010 m.[13] ir Europos vyrų ir moterų lygybės pakte[14], kurį valstybės narės patvirtino 2006 m. kovo 23–24 d. Europos Vadovų Tarybos susitikime.

2.4. Lisabonos strategija – skatinimo derinti profesinį, šeiminį ir asmeninį gyvenimą pagrindas

Didinant moterų užimtumą, profesinio, šeiminio ir asmeninio gyvenimo derinimas yra sudedamoji Lisabonos strategijos dalis. Tai visų pirma nurodyta 2002 m. Europos Vadovų Taryba priimtuose vaikų priežiūros srities tiksluose. Tai taip pat atsispindi ir 2005 m. priimtose integruotose augimo ir darbo vietų kūrimo gairėse, į kurias nuo šiol įtrauktas į gyvenimo ciklą orientuotas metodas; užimtumo politikos kryptys taip pat turėtų būti labiau pritaikytos prie kintančių šeiminio gyvenimo sąlygų atsižvelgiant į žmogaus gyvenimo periodus. Galiausiai būtent pagal Lisabonos strategiją buvo sukurtas socialinės apsaugos ir socialinės įtraukties sričių atvirojo koordinavimo metodas. Pagal jį ypatingas dėmesys skiriamas vargingai gyvenančių vaikų ir jų šeimos narių padėčiai gerinti, pensijų sistemoms atnaujinti labiau atsižvelgiant į naujas darbo formas bei karjeros pertraukas ir į ilgalaikės sveikatos priežiūros paslaugų priklausomiems asmenims plėtojimą. Lygių galimybių perspektyva papildo Lisabonos strategiją – tai bus pabrėžiama įvairiose iniciatyvose, skelbsimose 2007 ir 2008 m.:

- Rengdama šį komunikatą Komisija pradės antrąjį konsultacijų su socialiniais partneriais etapą ir ragina juos pareikšti nuomonę apie galimus teisinius ir neteisinius pasiūlymus, kuriais siekiama geresnio derinimo.
- 2007 m. bus vykdoma įvairi veikla siekiant pateisinti Europos Vadovų Tarybos, kuri kelis kartus paragino Europos Sąjungą ir valstybes nares atkreipti ypatingą dėmesį į kovą su vaikų skurdu, suteiktus įgaliojimus.
- Komisija inicijuos diskusijas apie paslaugų vyresnio amžiaus priklausomiems asmenims kokybę bei apsaugą nuo blogo elgesio ir apie priemones, kurių būtų galima imtis Europos mastu (bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis) ir kuriomis būtų siekiama greičiau išplėsti ir atnaujinti infrastruktūrą bei paslaugas, skirtas senėjančiai visuomenei.
- Šiuo metu vykstančiose konsultacijose, per kurias siekiama geriau susipažinti su Europos visuomenės socialine tikrove[15], bus įgyta naujų žinių, kuriomis remiantis bus galima formuoti Bendrijos politikos kryptis sprendžiant lygių galimybių ir visų kartų galimybės naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis poreikius.

---

[11] 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyva 92/85/EEB dėl priemonių, skirtų skatinti, kad būtų užtikrinta geresnė nėščių ir neseniai pagimdžiusių arba maitinančių krūtimi darbuotojų sauga ir sveikata, nustatymo (dešimtoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje).

[12] 1996 m. birželio 3 d. Tarybos direktyva 96/34/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl tėvystės atostogų, sudaryto tarp UNICE, CEEP ir ETUC.

[13] SEC(2006) 275, priimtas 2006 m. kovo 1 d.

[14] Pirmininkaujančios valstybės išvados, 7775/1/06/ REV 1.

[15] COM(2007) 63. Socialinės tikrovės apžvalga.

Į Europos Komisijos metinę pažangos ataskaitą, rengiamą remiantis pagal Lisabonos strategiją rengiamomis nacionalinėmis ataskaitomis, kas dvejus metus bus įtraukiamas atskiras skyrius apie Europos Sąjungos pasirengimą spręsti demografines problemas[16].

3. EUROPOS ALJANSAS UŽ ŠEIMAS

Pavasario Europos Vadovų Tarybos įsteigtas Europos aljansas už šeimas visų pirma bus mainų ir žinių apie šeimoms palankias politikos kryptis ir apie gerąją valstybių narių patirtį sprendžiant demografinių pokyčių problemas pagrindas. Kad sukurtų šį pagrindą, 2007 m. Komisija pradės kurti dalijimosi gerąja patirtimi ir tyrimų sisteminimo priemones (3.1 dalis).

Be to, Europos aljansu už šeimas Komisija siekia skatinti visų susijusių subjektų bendradarbiavimą ir partnerystę, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos profesiniam, šeiminiam ir asmeniniam gyvenimui derinti. Be iniciatyvų, kurių Europos Sąjungos mastu ėmėsi socialiniai partneriai, Komisija ragina valstybes nares plėtoti partnerystės ryšius, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas profesiniam, šeiminiam ir asmeniniam gyvenimui derinti naudojantis naujomis struktūrinių fondų priemonėmis (3.2 dalis).

2010 m. numatomame rengti 3-iajame Europos demografijos forume Komisija pateiks darbų, nuveiktų įgyvendinant Europos aljanso už šeimas nustatytus tikslus, ataskaitą.

3.1. Dalijimosi gerąja patirtimi ir tyrimų rezultatais sisteminimo pagrindas

Kadangi Šeimos politikos kryptys yra labai skirtingos, todėl Europos Sąjunga siūlo puikias sąlygas dalytis gerąja patirtimi viešosios valdžios politikos srityje ir plėsti patirties poveikio tyrimus. Todėl Komisija įsteigs:

(a) aukšto lygio vyriausybinę ekspertų grupę demografijos klausimams spręsti

Rengdama šį komunikatą Komisija įsteigs komunikate dėl Europos demografinės ateities numatytą aukšto lygio vyriausybinę ekspertų grupę demografijos klausimams spręsti. Šios grupės užduotis – patarti Komisijai rengiant ataskaitas ir kas antri metai vykstančius forumus demografijos klausimais, padėti atlikti toliau nurodomus tyrimus ir dalytis patirtimi.

(b) forumus ir europinius, nacionalinius, regioninius bei vietos tinklus

Kas antri metai Komisija organizuos Europos forumą demografijos klausimais, kuriame bus apibendrinama demografinė padėtis ir Komunikate dėl Europos demografinės ateities pasiūlytų gairių įgyvendinimas. Pirmasis forumas įvyko 2006 m. spalio mėn., o kitas numatomas 2008 m. rudenį. Forumai bus skatinami bei remiami nacionaliniu ir regioniniu bei vietos lygmenimis. Iniciatyvoje „Regionų ekonominiai pokyčiai“[17] aiškiai numatyta galimybė aktyviai remti šios srities veiksmus regionų ir vietos mastu.

(c) gerosios patirties stebėsenos centrą

Komisija ragins Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondą įsteigti gerosios patirties šeimos politikos krypčių srityje stebėsenos centrą. Šio stebėsenos centro surinkta informacija bus aptariama Europos ir decentralizuotuose forumuose.

(d) ir nustatys tyrimų priemones

---

16 Žr. COM(2006) 571.

17 Komisijos komunikatas – Regionų ekonominiai pokyčiai COM(2006) 675, 2006 11 8.

Mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros septintoji bendroji programa sudaro sąlygas toliau remti su demografija ir šeimomis susijusių klausimų mokslinius tyrimus šios srities veiklą finansuojant konkrečiai ir horizontaliai, kad būtų atsižvelgta į visus demografinių pokyčių poveikio socialinėms struktūroms būdus. Šia bendrąja programa ir bendrąja inovacijų ir konkurencingumo programa taip pat bus galima padėti šeimoms pasitelkti informacijos ir ryšių technologijas, kuriomis didinamas vyresnio amžiaus asmenų nepriklausomumas ir gyvenimo kokybė.

Komisija taip pat bendradarbiaus kuriant EBPO rengiamą duomenų apie šeimas bazę ir kurs šeimos politikos krypčių tyrimo priemones, kad jas galėtų pateikti valstybėms narėms. Šiomis tyrimo priemonėmis bus galima įvertinti politikos krypčių veiksmingumą visų siekiamų tikslų (noro susilaukti vaikų įgyvendinimas, vyrų ir moterų lygybė, o plačiau – lygios galimybės ir socialinė įtrauktis, ypač vaikų) atžvilgiu. 2008 m. „Eurobarometras“ atliks šeimų padėties ir jų poreikių tyrimą.

3.2. Europos struktūrinių fondų naudojimas

Kaip rodo programa EQUAL[18] ir 2007 m. sausio mėn. Europos Komisijos organizuota konferencija „Apie regionų iniciatyvas sprendžiant demografijos problemas“, nemažai esamų bandomųjų projektų gali paskatinti naują nacionalinio ar vietos lygmens veiklą, kuria remiamos lygios galimybės ir profesinio bei šeiminio gyvenimo derinimas. 2007–2013 m. Bendrijos sanglaudos politikos strateginėse gairėse[19] tokios naujovės rekomenduojamos, jei jomis siekiama prisitaikyti prie demografinių pokyčių[20]. Todėl Komisija ragina valstybes nares užtikrinti, kad šie veiksmai būtų remiami jų pateiktose darbo programose. Komisija, padedama minėtosios vyriausybinės ekspertų darbo grupės, parengs praktinį vadovą vietos ir regionų lygmens suinteresuotosioms šalims, kad taip galėtų padėti valstybėms narėms praktiškai įgyvendinti priemones, dėl kurių jos jau bus apsisprendusios ir kuriomis skatinamas profesinio, šeiminio ir asmeninio gyvenimo derinimas bei gyvenimo kokybės gerinimas. Apie šiuos decentralizuotus veiksmus bus diskutuojama kitame Europos demografijos forume.

4. IŠVADOS

Nacionalinės šeimos politika sustiprins kartų solidarumą, skatindama geriau tenkinti šeimų poreikius, susijusius su vaikų ir priklausomų asmenų priežiūra, ir teisingiau dalytis atsakomybe už šeimą ir namų ūkį,. Galima tikėtis geresnės gyvenimo kokybės ir palankesnių aplinkybių šeimos planams įgyvendinti. Naujomis šeimos politikos krypčių gairėmis taip pat bus palaikomas ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas, visų pirma palankesnes sąlygas dalyvauti darbo rinkoje sudarant moterims.

Lisabonos strategija, kurioje pabrėžiama vyrų ir moterų lygybė, o plačiau – lygios galimybės, yra tinkamas pagrindas remti tokią nacionalinių šeimos politikos krypčių raidą. Tačiau didžiausia atsakomybė tenka valstybėms narėms. Įsteigus Europos

---

18 Europos Komisijos interneto tinklalapyje galima rasti, kokie profesinio ir šeiminio gyvenimo derinimo srities veiksmai siekiant skatinti moterų ir vyrų lygybę finansuojami iš Europos socialinio fondo, visų pirma pagal tarpvalstybinę programą EQUAL.

19 Tarybos sprendimo dėl Bendrijos sanglaudos politikos strateginių gairių pasiūlymas COM(2006) 386.

20 Į 2006 m. liepos 5 d. Reglamento (EB) Nr. 1081/2006 dėl Europos socialinio fondo konstatuojamąją dalį įtrauktas tikslas „spręsti problemas, susijusias su Bendrijos darbingos visuomenės dalies demografinių pokyčių atitinkamais aspektais ir pasekmėmis“.

aljansą už šeimas, pagal kurį vykdomą keitimąsi informacija ir mokslinių tyrimų planą Komisija visapusiškai remia, šis atnaujinimas tampa bendro intereso tikslu.

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13
Difference of employment rate for women with and without children 14
Provision of childcare in European countries in 2005 15
Social protection benefits targeted at family support in the EU 16
Preferences for family measures 16
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54

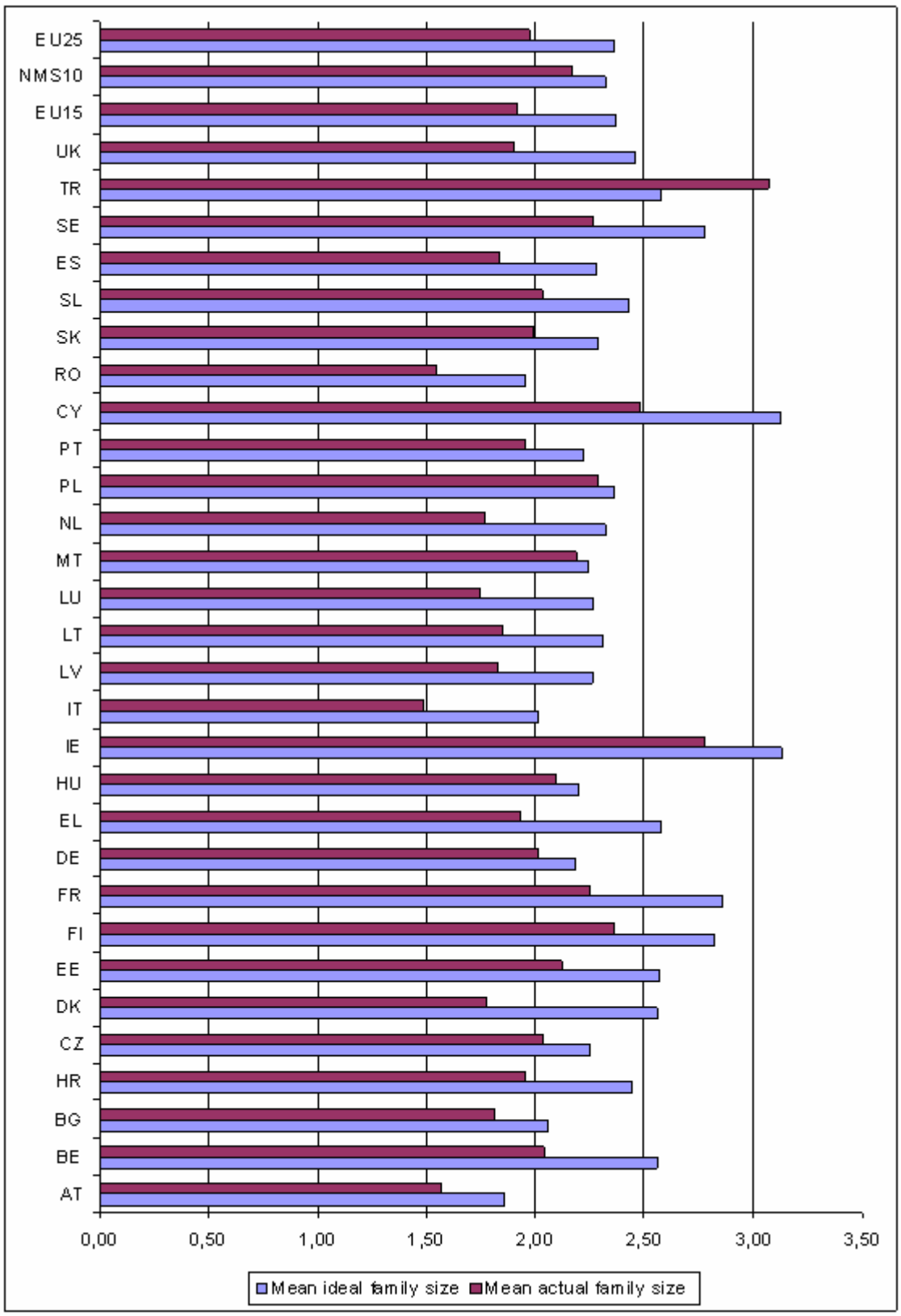

Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school *(pre-primary included)*
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.